

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 15.—
za tretji leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za tretji leta " " 5.—
za en mesec " " 1-70

za pošilj. na dom 20 h vsak mesec.

Posamezne štev. 10 h.

SLOVENEK

Inserati:
Enostop. petlivrst (72 mm):
za enkrat . . . . . 15 h
za dvakrat . . . . . 11 "
za trikrat . . . . . 9 "
za več ko trikrat . . . . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem obilavljenju primeren popust.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 182.

Vlada predložila volivno reformo.

Zgodovinski trenutek je napočil. Že dolge ni bila nebena seja pričakovana s tako napetostjo, kajti vse čuti, da stoji država pred važno izpremembo, ki bo odločilna za našo bodočnost. Ob 11. uri danes je imel baron Gautsch nalogo, stopiti pred zbornico z natančno izdelano vladno predlogo glede splošne in enake volilne pravice. Z Dunaja se nam brzozavljaja:

Dunaj, 23. februarja. Pred sejo je bilo izredno živahno po hednikih. V živem razgovoru se se šetali poslanci in ugibali, kaj bo položil baron Gautsch na mizo. Same nekatere posameznosti so znane posameznim poslancem, ki so se pogajali z vlado pod pogojem absolutne tajnosti, tako da celotnega načrta do danes nihče ni poznal. Stranke, ki pričakujejo poraza od splošne in enake volilne pravice, se že pripravljene na boj in bodo sprejele predloge z mnogimi izpreminjivalnimi predlegi.

Dunaj, 28. februarja. Ko je nastopil baron Gautsch, se sluge začeli takoj raznašati tiskane predloge, ki obsegajo pet brošur in zemljevide volilnih okrajev cele države, izdelane v barvah in z natančno označitvijo narodnosti po številkah zadnjega ljudskega štetja. Kranjska dežela ima svoj posebni zemljevid.

Dunaj, 28. februarja. Vsak volilni okraj voli enega poslanca, samo v Galiciji se naredili Poljakem na ljubo v kmečkih občinah izjemo, da so iz 70 volilnih okrajev naredili le 35, ki volijo po dva poslance. Razdelitev je v škodo Rusinom.

Dunaj, 28. februarja. Državni zbor se je najprej bavil z najnim predlogom poslanca Steina o pooblastitnem zakonu glede avstrijskih deneskov k skupnim izdatkom Avstro-Ogrske. Nato je baron Gautsch s kratkim nagovorom predložil volilno reformo.

Vladna volilna reforma.

(Izvirno poročilo „Slovenca“.)

Vlada je danes predložila državnemu zboru pet zakonskih načrtov o reformi avstrijskega parlamenta:

načrt zakona, po katerem se izpremene §§ 1, 6 in 7. temeljnega zakona v državnem zastopstvu z dne 21. dec. 1867 ozir. zakona z dne 2. aprila 1873, z dne 20. nov. 1886 in 14. jun. 1896;

načrt zakona o volitvi članov poslaniške zbornice državnega zbora (poleg državnoborskega volivnega reda);

načrt zakona o kazenskih določbah za varstvo volivne svobode;

načrt zakona o dopolnitih § 16 temeljnega zakona z dne 21. dec. 1867 o državnoborskem zastopstvu in načrt zakona, po katerem se izpremeni poslovnik državnega zbora.

Prvi zgoraj omenjeni načrt obsega naslednje določbe:

Oni državljani, ki so po §§ 3. in 5. temeljnega zakona o državnoborskem zastopstvu z dne 21. dec. 1867 poklicani v gosposko zbornico, dedni ali za celo življenje imenovani člani gosposke zbornice se smejo izvoliti tudi v državni zbor. V slučaju sprejetja take izvolitve preneha za čas tega mandata članstvo gosposke zbornice.

Ako je kak poslanec po §§ 3 ali 5 poklican v gosposko zbornico, tedaj ne more biti član gosposke zbornice toliko časa dokler ni odložil svojega mandata kot poslanec.

V poslansko zbornico pride 455 izvoljenih poslancev, ki so po posameznih kronovinah razdeljeni na sledeč način:

Za kraljestvo Češko	118
" " Dalmacijo	11
" " Gališko in Ledomerijo z veliko kneževino Krakovsko	88
" nadvojvodino Avstrijo pod Anižo	55
" nadvojvodino Avstrijo nad Anižo	20
" vojvodino Solnograško	6
" " Stajersko	28
" " Koroško	10
" " Kranjsko	11
" " Bukovino	11
" grofije Moravske	44
" vojvodino Slezijsko	13
" pokneženo grofije Tirolsko	21
" deželo Vorarlberg	4
" mejno grofijo Istro	5
" pokneženo grofije Goriško in Gradiščanske	5
" mesto Trst z okolico	5

Razdelitev poslancev na posamezne volivne okraje določa volivni red za državni zbor. Za aktivne volivne pravice so sledeča določila: Volivno pravico ima vsak moški, ki je dovršil 24 leto, je avstrijski državljani, ki ni izvzet ali izključen od volivne pravice ter v eni občini stanuje najmanj eno leto. Pravico voljen biti pa ima vsak moški, ki je avstrijski državljani že najmanj 3 leta, ki je dovršil 30 leto in ki od volivne pravice ni izvzet ali izključen. Natančnejša določila ima volivni red za državni zbor. Po novem načrtu bodo narodnosti sledeče zastepane!

Nižja Avstrija doslej 46 poslancev, v prihodnje 55 (vsi Nemci).

Zgornja Avstrija doslej 20 poslancev, v prihodnje 20 (vsi Nemci).

Solnograška doslej 6 poslancev, v prihodnje 6 (vsi Nemci).

Koroška doslej 10 poslancev (vsi Nemci) v prihodnje 10 (1 Slovenec).

Stajerska doslej 27 poslancev (23 Nemci, 4 Slovenci), v prihodnje 28 (22 Nemcev, 6 Slovencev).

Kranjska doslej 11 poslancev (9 Slovencev, 2 Nemca), v prihodnje 11 (vsi Slovenci).

Trst doslej 5 poslancev (vsi Italijani), v prihodnje 5 (1 Slovenec, 4 Italijani).

Goriške doslej 5 poslancev (3 Italijani, 2 Slovence), v prihodnje 5 (3 Slovenci, 2 Italijani).

Istra doslej 5 poslancev (4 Italijani, 1 Hrvat), v prihodnje 5 (1 Slovenec, 2 Hrvata in 2 Italijani).

Tirolsko doslej 21 poslancev (14 Nemcev, 7 Italijanov), v prihodnje 21 (13 Nemcev, 8 Italijanov).

Vorarlberg doslej 4 (vsi Nemci), v prihodnje 4 (vsi Nemci).

Češka doslej 110 (66 Čehov, 44 Nemcev), v prihodnje 118 (70 Čehov, 48 Nemcev).

Moravska doslej 43 poslancev (20 Čehov, 23 Nemcev), v prihodnje 44 (27 Čehov, 17 Nemcev).

Slezijska doslej 12 poslancev (1 Čeh, 1 Poljak, 10 Nemcev), v prihodnje 13 (3 Poljaki, 2 Čeha, 8 Nemcev).

Galicija doslej 78 poslancev (70 Poljakov, 8 Rusinov), v prihodnje 88 (61 Poljakov, 27 Rusinov).

Bukovina doslej 11 poslancev (2 Rusina, 1 Poljak, 3 Nemci, 5 Rumunov), v prihodnje 11 (4 Rusini, 3 Nemci, 4 Rumuni).

Dalmacija doslej 11 poslancev (vsi Srbo-Hrvatje), v prihodnje 11 (vsi Srbo-Hrvatje). Ako te številke seštejemo, dobimo sledeče:

Doslej je bilo v drž. zboru 205 Nem., odslej jih bo tudi 205.

Doslej je bilo v drž. zboru 87 Čehov, odslej jih bo 99.

Doslej je bilo v drž. zboru 72 Poljakov, odslej jih bo 64.

Doslej je bilo v drž. zboru 10 Rusinov, odslej jih bo 31.

Doslej je bilo v drž. zboru 15 Slovencev, odslej jih bo 23 (torej 8 več).

Doslej je bilo v drž. zboru 12 Srbo-Hrvatov, odslej jih bo 13.

Doslej je bilo v drž. zboru 19 Italijanov, odslej jih bo 16.

Doslej je bilo v drž. zboru 5 Rumunov, odslej bodo 4.

Slovanov bo torej skupno 230, Nemcev 205, Italijanov 16 in Rumuni 4. 230 Slovanov bo torej skupaj stalo nasproti 225 Neslovanom.

Zakonski načrt novega državnoborskega volivnega reda.

Novi zakonski načrt, ki ga je predložila vlada, zadeva nov volilni red za državni zbor. Ta novi volilni red stoji v veljave, ko se razpusti sedanja zbornica. Volivci vsakega volivnega okraja so zase posebna volivna skupina; vsaka skupina voli enega poslanca. Le v Galiciji volijo v kmečkih okrajih po dva in sicer z relativno večino take, da vsak volivec le enemu odda svoj glas. Na ta način je zagotovljeno zastopstvo močnim narodnim manjšinam. Moravska je po vzgledu deželnozbornskega volivnega reda razdeljena v okraje z narodno ločenimi volivnimi skupinami. Vpeljava analognih določil v drugih deželah je odvisna od vpeljave narodnega katastra po deželno-

zbornskih volitvah. Volivne okraje določa državnoborski volivni red. Pri sestavljanju volivnih okrajev se je, kolikor mogoče, ozir jemalo na davčno moč in kulturne razmere v dotičnih krajih. Poleg tega se je poizkušalo volivne okraje razdeliti po narodnosti. Pri tem se je v raznih deželah z ozirom na različno razdelitev narodnosti, različne pestopalo. Tako so si na Primorskem, Stajerskem, deloma tudi v Slezijski, na Češkem in v Bukovini prizadevali, združiti v volivne okraje take kraje, kjer izključno ali po veliki večini prebiva kaka narodnost, da se tako po možnosti prepriči majoriziranje volivcev druge narodnosti v okraju. Tam, kjer se mesta ali večje občine v narodnem oziru ločijo od okolice, so se napravili, kjer je bilo le mogoče, posebni volivni okraji. Na Moravskem pridejo v uporabo volivni katastri. V Galiciji kjer obeh narodnosti krajevno ni bilo mogoče ločiti vsled razdelitve, se je vpeljal način zastopstva manjšin.

Nadaljni moment ki pride v poštev pri sestavi volivnih okrajev, je vprašanje mestnih in kmečkih okrajev. Tudi v tem oziru poizkuša načrt doseči rešitev, oziraje se na različne razmere v posameznih kronovinah. Tako na Kranjskem in Koroškem — izvzemši glavna mesta — nadalje na Goriškem, v Istri, Dalmaciji in v laškem delu Tirol ni posebnih mestnih volivnih okrajev, ker v teh deželah razdelitev mesta od dežele ni neobhodno potrebna.

Na Predarliskem, Solnograškem, Slezijski in v Bukovini so ostali dosedanji mestni volivni okraji z malimi izpremembami. V Zgornji Avstriji se napravili poleg Linca še tri mestne volivne okraje, v nemškem delu Tirol pa dva mestna volivna okraja. Na Nižji Avstrijskem so postali zunaj Dunaja oni kraji, kjer se prebivalstvo peča po večini z industrijo, posebni volivni okraji. Razdelitev Moravske se je vršila na temelju novega deželnozbornskega volivnega reda. Na Češkem in Gališkem se je zvišalo število mest, ki so pridržani mestnim okrajem. Od večjih mest je dobil Dunaj 28 mandatov, Praga brez predmestij 8, Ljov in Gradec po 4, Krakov in Brno po 3, Linc, Crnovice, Plzen, Kraljevi Vinohradi, Žižkov in Inomost po 2, druga mesta, izvzemši Trsta, na katerega odpade 5 mandatov, dobe po en mandat. Mesta, ki dobe več ko en mandat, so razdeljena v toliko številnih volivnih okrajev. Sicer pa določa načrt, ki se naslanja na sedanji volivni red za državni zbor, sledeče bistvene odločbe: Za volišča veljajo občine in deli občine, ki se v razdelitvi vol. okr. posebno omenjeni. Za občine, ki nimajo 500 prebivalcev, se preskrbljena skupna volišča. Vsak volivec ima le en glas. Enakost volivne pravice se tedaj izrecno prizna in je izključena vsaka oblika pluralnega sistema. V načrtu ni določena volivna dolžnost. Volivna pravica se ima vršiti v oni občini, v kateri opravičenec biva na do dne razpisa volitve najmanj še eno leto. Od volivne pravice so izključeni le aktivni vojaki. Vzroki, radi katerih kdo izgubi aktivno in pasivno vo-

livne pravico so: Pomanjkanje samopravnosti; uživanje ubožne oskrbe iz javnih ali občinskih sredstev; konkurz; odvzetje očetovske oblasti nad otroci po sodišču; sedmiska obsodba radi kakega zločina ali gotovih prestopkov, namreč tatvina, poneverba, udeležba pri poneverbi ali tatvini, goljufija, kovarstvo, oderuštvo, preprečenje eksekucije, prestopki proti zakonu o vlačugarstvu, prestopki proti brambenemu zakonu: če se kdo odtegne naboru, begunstvo, če se kdo sam poškoduje. Med kaznjivimi dejanji, radi katerih volivec izgubi volivno pravico, so tudi prestopki proti določbam zakona, ki ga bo sedaj sklenil tudi državni zbor, v varstvo volivne svobode. Iz določil, ki naj varujejo pravilno izvršitev volitev, je omenjati sledeče: Volivni imeniki, ki jih sestavijo župani, se položijo v občinski pisarni skozi 14 dni vsakemu na vpogled. V krajih, kjer je več ko 20.000 prebivalcev mora biti volivni imenik razpoložen najmanj 8 ur na dan; poleg tega se mora volivni imenik v teh krajih pravčasno v zadostnem številu dati tiskati ter na zahtevo vsakemu dati proti povračilu stroškov, ki odpadejo na en eksemplar. Reklamacije proti volivnim imenikom lahko vlože vse osebe, ki imajo v oni volivni skupini volivno pravico. O reklamacijah odločujejo okrajna glavarstva, oz. politične deželne oblasti. Pri volitvi sami se imajo volivci, preskrbljeni z legitimacijo, le posamič puščati v volivni lokal, ki ga morajo takej zopet zapustiti, ko oddajo svoj glas. Med volitvij so vsi nagovori na volivce prepovedani v lokalu samem, nadalje v poslopiju, v katerem se vrši volitev in tudi zunaj poslopja v obsegu, ki ga določi polit. okr. oblast. Ravno tako so tudi tu prepovedane vse volivne agitacije. Skrbeti je, da se premet volivcev k volišču in od volišča vrši nemoteno.

Volivne komisije so, kakor doslej, sestavljene tako, da tri člane imenuje občina. Zastop onega kraja, kjer se vrši volitev, tri določijo volivni komisar, sedmega člana pa izvoli komisija.

Ako je iz ene volivne skupine voliti enega poslanca tedaj odločuje absolutna večina veljavnih glasov. Ako pa odpadeta na eno volivno skupino dva poslanca, kar se zgodi le v kmečkih galiških okrajih, tedaj zadošča relativna večina glasov, ako znaša ta več kot tretjina oddanih glasov.

Predpisi o izročitvi volivnega certifikata na izvoljene poslance in o agnesciranju volitev po poslanski zbornici ostanejo neizpremenjeni.

Zakonski načrt o kazenskih določbah v varstvo volilne svobode.

Določitve tega zakona bodo veljale pri volitvah za državni zbor, za volitve v deželne zbore, za občinske volitve in za volitve v okrajna zastopstva.

V načrtu predlagane kazni so naperjene proti uplivanju na volitve in če se volilcem prepreči oddaja glasovnice, protivolivne sleparije, preprečenju določitve volivnega izida, proti kršenju volivne tajnosti in preprečenju volivnih shodov.

Za uplivanje na volitve se smatra: volivno podkupovanje, ako se koga k volitvi prisili in javno razširjevanje neresničnih reči, da se vpliva s tem na oddajo glasov.

Kot kaznjivo preprečenje izvrševanja volivne pravice se smatra: protiprestavna prilastitev tujih volivnih legitimacijskih papirjev, pridržavanje istih, da jih volivec ne dobi v roke in preprečenje volivca, da ne more oddati glasu.

Kar se tiče volivne sleparije je predloga popolnoma v okvirju sedajne postave. Kaznovan bo, kdor bo izvrševal volivno pravico, ki mu ne gre in naj bo to v sporazumljenju z volivnim opravičencem ali brez sporazumljenja, kdor bo potvoril glasovanje in izid glasovanja. Kot poseben slučaj volivne sleparije se označuje izpolnitev volivnega listka v nasprotju z danim naročilom. Ta določba hoče posebno ščititi analfabete, da se njihovo neznanje ne bo izkoriščalo.

Kar se tiče motenja volivnega akta je predloga naperjena proti preprečenju konstatiranja volivnega izida po odstranitvi razmetavanju in ako se oddane glasovnice ali volivna lista narede za nerabne. Nasilno motenje volivnega akta se bo tudi nadalje kaznovalo po splošnem kazenskem zakonu kot javno nasilstvo.

Ako se kako glasovanje ali volitev ne more vsled nesklepčnosti izvršiti, tedaj predsednik sejo zaključi ali jo za gotovi čas pretrga.

Načrt obsega dalje določbe o disciplinarnem redu v obeh zbornicah. Ako kak poslanec ali več poslancev hude razžali zbornico ali predsednika, tedaj se ga lahko izključi iz zbornice za najmanj en teden. Vsako izključenje se lahko izvrši na predlog predsednika in s sklepom zbornice, ki pa mora imeti dvetretjinsko večino. Predlog za izključenje mora biti predložen v prihodnji seji po dogodku, kakor zbornica takoj in brez debate odloči. Poslanec, ki je izključen, za časa izključenja ne dobi dnevnin.

Da se zagotovi še nadaljna volivna svoboda, debi volilna tajnost posebno zakonito varstvo z zajamčeno prepovedjo, vsled katere ne bo mogoče protipostavno izvedeti, kako so glasovali posamezni volilci.

Ker se je v novjšem času opetovano pripetilo, da se bili volilni shodi s silo pregnani, ukrenilo se je potrebno, da se bodo taki shodi mogli nemoteno vršiti. Načrt predlaga, da se kaznujejo vsi oni, ki bi ob času volilnih shodov komurkoli ovirali pristop, ki bi se nepoklicano tja hoteli vrniti, ali ki bi hoteli mogoče siloma izriniti ali pa celo odstraniti one, ki so shod sklicali, ki istega vodijo — oziroma ki bi se naredbam slednjih siloma ustavljali.

Posamezna kaznjiva dejanja smatrala se bodo po okolnosti kot pregreški ali prestopki.

Posledica obsodbe vsled kakega prekrščenja določil volivnega zakonskega načrta bo, da izgubi vsak, kdor bo kaznovan, pravico voliti in biti voljen za dobo treh let.

Zakonski načrt o izpremembi § 16 osnovnega zakona v državnem zastopstvu.

Zakonski načrt, ki se tiče izpolnitve § 16 osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 141 o drž. zastopstvu, ima namen, izpolniti nekatere pomanjkljivosti navedenega zakona, ki so se tekom časa izkazale kot potrebne osobito v imunitetnih zadevah.

Sedaj veljavna določila glede imunitete, izvzemši slučaj, da se storilca prime takoj, ko stori čin — določajo, da se sme člana državnega zbora med zasedanjem prijeti in proti njemu kazensko postopati le, če to dovoli zbornica. — Ta ima tudi pravico dovoljevati, da se pred zasedanjem uvedeno kazensko postopanje ali pa zapor, ki se je odredil takoj, ko je dotičnik zagrešil dejanje, začasno ustavi, oziroma razveljavi.

Ta določba ovira sodišča, ki morajo vsled kazenske ovadbe proti članu državnega zbora kazenskim potom postopati, dobiti od zbornice pravočasnega dovoljenja uvesti kaz. postopanje in dognati faktično dejanje, predne morejo presiti dovoljenja za izročitev. Posledica tega je, da se dostikrat prosi za izročitev, četudi se pozneje izkaže, da je bila prvotna ovadba neutemeljena.

Če bi se dala sodiščem prilika, popred preiskovati zadevo, bi se v takih slučajih ne bilo treba obračati za dovoljenje izročitve na zbornico, ker bi se kazensko postopanje že popred ustavilo.

Pa tudi zbornica, na katero se obračaje sodišča s takimi vlogami, je sedaj v nejasnem položaju, ker mora presojati kazenski slučaj na podlagi čestokrat v ovadbi pristranski opisovanega dejanskega položaja.

Po novem vladnem zakonskem načrtu se bo omenjeni § 16 v toliko izpremenil, da se sodišča pooblašajo, že predno prosijo zborničnega dovoljenja za izročitev, uvesti predpoizvedbe in zaslisanje prič ter izvedencev.

Druga velika pomanjkljivost sedanjega zakona obstoji v tem, da kaznjiva dejanja, pri katerih je rok zastaranja le kratek, zlasti razžaljenja časti, med tem ko se prosi izro-

čitve navadno zastarajo, ker po veljavnem pravu vsled te prešnje čas zastaranja ne more biti niti ustavljen niti zadrževan.

Temu nedostatku namerava vladna predloga — ednake kot je v nemškem kazenskem zakoniku — priti v okom s tem, da se rok zastaranja določi le za tolike časa, kolikor ovira uvedenje in nadaljevanje kazenskega postopanja omenjena določba osnovnega zakona.

S tem obdrži vsled napada razžaljenji kazensko-pravno varstvo, katerega vsled pomanjkljivosti zakona sicer ne uživa.

Konečno obsega vladna predloga nadaljno izpopolnitev § 16. omenjenega osn. zak. v tolike, kolikor se tiče kaznjivih dejanj, ki so jih storili člani državnega zbora med obzidjem in v prostorih državnoborskega poslopja samega.

V teh slučajih naj se uvede, če ni kake posebne imunitetne zadeve, najhitreje izročitveno postopanje.

Postavodajna korporacija mora imeti varstvo nele proti zunanjim napadom, ampak tudi proti izgredom v lastnem kraju svojega delovanja. Predsedniku se bo dala pravica, takej narediti ovadbo na imunitetni odsek, ns da bi bilo treba pričakovati šele prošnje pristojnega sodišča. — Imunitetni odsek ima nalogo, v takem slučaju poročati zbornici tekom treh dni.

Če se ta rok prekorači, ali pa če v nadaljnih osmih dneh zbornica ne stori drugega sklepa, se ima smatrati to kot zbornično dovoljenje za kazenske zasledovanje.

Na zahtevo najmanj desetih članov je predsednik primoran, podati ovadbo.

To enostavno izpremembo izročitvenega postopanja je priporočati zlasti zato, da ima zbornica v sličnih slučajih že popolen in natančen pregled vseh merodajnih podrobnosti, ki so potrebni za odločitev, torej ne potrebuje šele informacij od sodišč.

Načrt, ki se tiče izpremembe zakona o poslovnem redu.

Načrt, ki se tiče izpremembe zakona o poslovnem redu, obstoji bistveno v tem, da pepspešuje rešitev vladnih predlog, na ta način, da se zanje določijo v poslanski zbornici gotovi dnevi v tednu. — Ti naj bi bili torek, sredo in četrtek, ves ostali čas pa naj bi ostal za drugo parlamentarno delovanje. Po potrebi pa bi imel predsednik pravico, sporazumno z vlado, porabiti te določene dneve tudi za druga zberovanja, ali pa dotične seje celo opustiti.

Varstvo za čast neposlanecv.

Novi zakonski načrt obsega tudi nova določila za obrambo časti onim osebam, ki niso poslanci. Vsak, ki nima pravice, da se udeleži zborničnih razprav, ima pravico vložiti pri predsedniku pismeno pritožbo, ako ga obdolži kak poslanec bodisi v zbornici ali pa v kaki vlogi kaznjivega ali nečastnega dejanja z ozirom na njegove rodbinske in zasebne zadeve. Tako pritožbo mora dobiti predsednik tekom štirih tednov. Vsako pravočasno došlo pritožbo nakaže predsednik odseku, ki ima devet članov. Odsek ima pravico, da zasliši pritožitelja in razžaljevca. Odsek pa tudi lahko sklene, da ne poroča o pritožbi zbornici. Ako se zdi odseku potrebno, da poroča zbornici o pritožbi, lahko predlaga, da prestopi zbornica preko pritožbe na dnevni red ali pa da zbornica ukori razžaljevca.

Redovne kazni za varstvo časti neposlanecv.

Za varstvo časti osebam, ki niso v zbornici, namerava načrt le razširiti že obstoječe postopanje za redovne kazni in se pri tem ozira že na obstoječa določila za grajalni odsek. Zakonito pa imajo pravico za varstvo časti po zak. načrtu osebe, ki nimajo pravice, da bi se udeležile razprav v zbornici, ne pa poslanci in oni člani vlade, ki imajo pravico, da se udeležujejo zborničnih razprav, torej s člani gosposke zbornice vred vse osebe, ki niso člani državnega zbora in nimajo tudi drugače prilike, da bi mogli dobiti besedo v zbornici. Za presojo vsakega slučaja bo izvoljen odsek kot nekaj častni svet, ki ne bo izvoljen za vsak slučaj, kakor grajalni odsek, marveč je namišljen kot stalna po oddelkih izvoljena korporacija. V načrtu se misli zadeti pravo srednjo pot, da se omeji pravosodje

tega častnega sveta na one slučaje, kjer so nevarni parlamentarni izgredi važnim osebnim pravicam, ki žugajo pod okoliščinami tudi uničiti osebno eksistenco, katerih ni mogoče sodnijsko zasledovati. Zbornica bo priznala opravičenost takih govorniških izgredov tembolj za pravično, ko taka oblika kritike za izvršitev poslaniškega peklica ne more spadati pod imuniteto. Zbornica je pogrešala dozda tako pri motenju parlamentarnega reda kakor pri napadih na zasebno čast vsako uspešno disciplinarno sredstvo proti lastnim članom in je malone edino večje ljudsko zastopstvo, ki ne razpolaga z ostrejšimi disciplinarnimi sredstvi. Zato so pa v zakonskem načrtu določila za sredstva, ki bodo dvignila redovna kazenska določila zbornice, dasi bodo pričetkoma omejena le na najnujnejše slučaje.

Utemeljevanje zakonskega načrta.

Načrtu je priloženo temeljito utemeljevanje. Splošno se sklicujejo pojasnilne opazke na dejstvo, da med evropskimi zbornicami edino avstrijska ni izpremenila za celo dobo človeškega življenja svojega poslovanja, dasi je bilo v tem času izvedenih več jake važnih ustavnih izprememb, ki niso ostale brez vpliva na poslovanje. V več slučajih se je pokazala potreba po izpremembi v poslovanju zbornice. To sta priznali tudi že večkrat obe zbornici in bilo je že več brezuspešnih poizkusov, odpraviti nedostatke. Vlada ima zato dolžnost v teh okoliščinah, da prične z izpremembo parlamentarnega postopanja, ki se ne da več odlašati. Vlada smatra za opravičene in za svojo dolžnost, da zahteva od drž. zbora, da v primernem času, ki je potreben za vestno posvetovanje, ustavno pritrdi, izpremeni ali pa jasno odkloni po vladi predložene predloge. Vlada se zavezuje, da pripravi pot za odstranitev dejanskih, večkrat že čutenih hib, a pri tem zaostajo v marsikaterem oziru za pridobljenimi izkušnjami.

Jugoslovani in volivna reforma. Slovenskih poslancev bode

po vladni predlogi 23 (doslej jih je 15) tedaj za osem več, nego sedaj.

Hrvaskih (vštevši srbske) bode 13 (doslej 12), tedaj za 1 mandat več.

Jugoslovanskih poslancev bode tedaj po vladni predlogi 36 (sedaj jih je 27).

Volivni okraji na Kranjskem.

Za Kranjske so določeni naslednji volivni okraji:

1. Mestna občina Ljubljana.
2. okraj: Politični okraj Postojnski in sodni okraj Lež.
3. okraj: Politični okraj Kočevje in sodni okraj Lužemberk.
4. okraj: Sodni okraj Krško, Kostanjevica, Mokronog in Trebnje.
5. okraj: Sodni okraj: Kranj in Škofja Loka.
6. okraj: Sodni okraj Ljubljana (okolica).
7. okraj: Politični okraj Litija in sodni okraj Radeče.
8. okraj: Sodni okraji Idrija, Logatec, Cirknica in Vrhnika.
9. okraj: Politični okraj Radovljica in sodni okraj Trzin.
10. okraj: Politični okraj Kamnik.
11. okraj: Sodni okraj Rudolfova, Crnomelj in Metlika.

Sedanji posebni mestni okraji izvzemši Ljubljane, odpadejo. — Mesta bodo volila s kmeti.

Volilni okraji na Koroškem so sledeči:

1. Meste Celovec.
- Dalje sodni okraji:
2. Celovec okolica.
3. Borovlje, Doberlaves, Železna kaplja, Pliberk.
4. Velikovec, Arvež, Stari dvor.
5. Volšperg, St. Pavel, St. Lenard.
6. St. Vid, Breže, Krka.
7. Trg, Rožek, Mištat.
8. Beljak.
9. Smohor, Paternion, Podkloster, Trbiž, Koteče.
10. Spital, Grajfenburg, Voglje, Zg. Bela, Savodje.